

A KÉTARCÚ EGYIPTOM 2010

EGYIPTOM TÖRTÉNELME

Mélységes mély a múltnak kútja, írta Thomas Mann. Egyiptomra gondolva, pedig kiegészíthetjük, hogy feneketlen. Az egyiptomi civilizáció gyökerei mindmáig ismeretlenek, a fáraókat megelőző korokról csak régészeti leletek tanúskodnak.

I. – II. dinasztiák, Archaikus kor végére megjelenik az írás, szervezett katonai és politikai társadalom alakul ki, megkezdődnek a hatalmas építkezések.

Ki volt hát az első fáraó, aki egyesítette felső (északi) és az alsó (déli) királyságot? Menathon nevű egyiptomi pap, aki görög nyelven írta meg országa történetét, **Ménészt** említi, mint az egységes állam megalapítóját.

Az a monarchia, amelyet ő hozott létre, legalább négyezer esztendeig tartott, harminc egymást követő dinasztiával. Ez a legnagyobb történelmi időkor.

III. – VI. dinasztiák, Óbirodalom a piramisok építéséről a legnevezetesebb.

Imhotep nevéhez fűződik az első piramis megépítése. Ő államférfi, főpap és tudós volt egy személyben.

Dzsószser fáraónak építették az első kőből készült piramist, amely lépcsőzetes elrendezésű.

A piramis építők igazi dinasztiája, a IV. dinasztia, ahol Sznofru két piramissal járult hozzá ahhoz a nyolcvan piramishoz, amely Egyiptom területén található.

Róla már feliratok is fennmaradtak, miszerint az ország jótevője volt.

A gízai piramisok és a szfinx, amely Khefrén fáraó oroszlántestűre helyezett, titokzatos fejszobra. A fáraó halála után belepte a homok és ezért maradt meg a mai napig épségben. Persze többször kiásták, de nem bírtak a sivataggal.

Három utódja építtette a legnagyobb piramisokat, Kheopsz, Khefrén és Mikerinosz. A szfinxet, Kheopsz építette a legmagasabb piramissal együtt, ami 146 m. A szfinx az egyiptomi mitológiában az őrző istenség szerepét tölti be. A hatalmas közmunkáknál, az áradás három hónapjában, százezer embert is foglalkoztattak a nagy piramisok alkotásánál.

Memphisz városából, amely a VI. dinasztia végéig (Kr. e. 2200) Egyiptom fővárosa volt, nem sok maradt meg. A két legfőbb látnivaló II. Ramszesz monumentális szobra, amely lábak híján a homokban fekszik, és egy k. e. 1400-ból való, alabástromból faragott szfinx.

Gíza, Szakkara és Memphisz Kairótól délnyugatra fekszik a Nílus túlsó partján.

Az asszuáni kőbánya már az Óbirodalom idejében is működött. A környező nagy építkezésekhez innen vitték a hatalmas kőtömböket, de az 1000 kilométerre, északra fekvő gízai piramisokhoz is e helyről szállítottak köveket.

Megvárták az áradás idejét, akkor a Níluson úsztatták le az építőanyagot.

A mai gránitbánya érdekessége egy befejezetlen obeliszka, amely eltört, s emiatt Kr. e. 1500 körül sorsára hagyták.

Ez lett volna a valaha készült legmagasabb obeliszka.

Ősidők óta innen szállították a szürke és rózsaszín gránitot az obeliszkák, és a fáraók kolosszusainak kifaragására alkalmas hatalmas kőtömböket.

VII. – XI. dinasztiák, I. átmeneti kor: a déli kormányzók egymás ellen harcoltak, addig északon idegen invázió zajlott. Megszűntek a hatalmas építkezések és a sír feliratokból, értesülhettünk a zűrzavaros állapotokról.

„Bizony sivatag van az országban. A kerületeket szétdúlják. Egy külső idegen nép jött be Egyiptomba....”

XII. dinasztia, Középbirodalom: az újabb felvirágzás korszaka. A XII. dinasztia királyai, mind kül-, mind belpolitikájukban határozottak, célratörők, energikusak voltak. Nem a kormányzókkal szemben, hanem rájuk támaszkodva igyekeztek hatalmukat megszilárdítani. Új fővárost hoztak létre a Fajjúmi oázisban, de a csodálatos palotákból és templomokból nem maradt semmi. Már piramisokat se építettek.

A számtalan írásos emléknek köszönhetően, az egyiptomi történelem legjobban ismert korszaka volt. A kor eredeti művészetének példáit királyszobrokban, ékszerekben, s irodalmi alkotásokban találjuk.

XIII. – XVII. Dinasztiák, II. átmeneti kor: a központi hatalom meggyengülése és összeomlása öt dinasztia emlékét temette maga alá. Egyiptom újra idegen hódítók kezébe kerül. Ezt a népet „hükszosznak” nevezték, ami azt jelenti: pásztor királyok. Győzelmük nem lehetett nehéz, mert az egyiptomiak akkor még nem ismerték a lovat és a harci szekereket, sem a vasból készült fegyvereket, ami rémületet keltett a helyi lakosságban és katonaságban.

XVIII. – XX. dinasztiák, Újbirodalom: az új királyok átvették a korszerű hadieszközöket, és hódító hadjáratokat vezettek Ázsia területére.

A hódítások megszakadtak, mert nő került a trónra **Hatsepszut** néven, aki 22 évig uralkodott unokaöccse helyett. Théba városával szemben a nyugati parton sziklába vájt, máig is meglepően épségben maradt halotti templomot építtetett maga számára. A templom fedett folyosóinak falán színes domborművek örökítik meg a Punt országba (mai Szomália) küldött expedíciók útját. Először találkozunk a fekete bőrű emberek ábrázolásával.

Amikor a fiúból felnövekvő férfi **III. Thotmesz** trónra került, folytatta apja és nagyapja hódító politikáját Ázsiában. Sikerének alapja a hivatásos hadsereg megszervezése volt. Ez időben soha nem tapasztalt jólétben élt az ország. Tizenhét hadjáratot és ellenőrző vagy büntető expedíciót küldött Ázsiába, amelyek leírása a **Karnaki Templom** falain látható.

A királyt páratlan hadisikerei kárpótolták azért a több mint két évtizedért, amíg nagynénje bitorolta a trónját. Művészetszeretetről a Karnaki Templom néhány remek részlete tanúskodik.

A Nílus partjáról a kosfejű szfinxek útján juthatunk el a templom bejáratához. A kos volt Ámon szent állata. A kapun át Egyiptom legnagyobb templom udvarába érünk. A. A karnaki templom együttes több mint 3 négyzetkilométer kiterjedésű. Közepén áll Amon temploma, ő volt a leghatalmasabb thébai isten.

A templomok építészetileg három fő részre oszthatók: az udvar, a fedett oszlopcsarnok és a bárka terme a kápolnával. A nép csak az udvarig juthatott el, a szertartást a fedett oszlopcsarnokban végezték. Ide a kiváltságosak léphettek be. Végül a bárka termének küszöbét - a papokon kívül - csak az ország legfőbb méltóságviselői léphettek át.

Az ország déli felét alkotó Felső-Egyiptomot azért nevezik így, hogy megkülönböztessék Kairótól és a Nílus deltájától, amely az alsó Egyiptom nevet kapta. **Felső Egyiptom** volt az ország szíve hatalmának és befolyásának csúcán, és ősi városának maradványai a világ egyik leglátogatottabb régészeti együttesét alkotják.

Luxor Felső-Egyiptom fővárosa, A régi görögök Théba néven ismerték Luxort, amely századokon át Egyiptom fővárosa és vallási központja volt. Théba az Újbirodalomban (Kr. e. 1540-1100) ért dicsősége csúcsára. Mire megérkeztek a rómaiak, ez a dicsőség lehanyatlott. A várost lassan beborította a sivatag. Az arab város efölé épült, maga alá temetve az ősi kincseket. Luxor legfőbb történeti értékeit csak a múlt században tisztították meg a homoktól.

A szfinxek útja

A szfinxek útja Luxor és Karnak között valamikor 3 km távolságban húzódott.

Hajdanában ezen, lehetett egyik helyről a másikra átsétálni. Ma az arab város, részben ráépült, de egyre több területet szabadítanak fel, és vissza kívánják építeni az utat a két templom között.

A szfinxek a szent helyek őrzői voltak a régi időkben. Már az ókorban is restaurálták a szfinxeket, mégpedig a XXX. dinasztia idejében.

A templomot a XVIII. dinasztiához tartozó III. Amenhotep építtette, majd a XIX. dinasztiabeli II. Ramszesz folytatta. AZ utóbbi több hadjáratot is vezetett az országába betörő hettiták ellen, majd békeszerződést kötöttek, amit be is tartottak. E szerződés szövege a karnaki templom falán a mai napig megmaradt.

A templom bejáratánál áll egy hatalmas gránát obeliszk, annak a párja, melyet 1831-ben ajándékozott Franciaországnak Mohamed Ali, és azóta a párizsi Concorde tér díszje. Ez a templom volt Amon Ra feleségének, Mutnak és fiának, Khonszunak az „otthona”. Amon Ranak, a főistennek, Karnakban volt a székhelye, de az újév első napján áthozták ide a képmását, hogy együtt legyen a család. A hét napig tartó eseményt, mulatozással töltötte a nép.

XVIII. dinasztia eddigi fáraói meghódították a környező országokat, ahonnét adó formájában özönlött a kincs, nyersanyag és mindenféle élvezeti cikk. Az utókor számára mégis egy külön fáraó emléke emelkedik ki. Ő, Ehnaton az eretnek, uralkodó. Az addigi számtalan istent megtagadta és a nap istenét Atont emelte helyükre. Új fővárost építtetett, Amarnát. Felesége a világszép Nefertiti. A király és a királynő az egyiptomi művészetben először, gyakran együtt jelenik meg festményeken, domborműveken.

Az új főváros csupán 15 évig volt lakott, a fáraó halála után elnéptelenedett, elpusztult a nagy kiterjedésű település.

Utódjuk Tutanhamon a dinasztia legismertebb uralkodója, visszaállította a megszokott vallást, majd fiatalon 19 évesen halt meg. Ismertségét annak köszönheti, hogy 1922-ben egy angol régész megtalálta nyughelyét, azt az egyetlen ókori sírt, amit nem raboltak ki. Jelenleg Budapesten látható az a kiállítás, amely a felfedezett sírt mutatja be az összes leletével. Ez az együttes igaz másolatokból áll, de lenyűgöző. Pl. A fáraó harmadik koporsója 110 kg aranyból, fejmaszkja, pedig 16 kg aranyból készült. A tárgyak ma már nincsenek egy helyen, több múzeumba is kerültek, többek között Angliába.

A XIX. és a XX. dinasztia 18 uralkodója közül 11 viselte a Ramszesz nevet. Közülük II. Ramszesz emelkedett ki, aki a feljegyzések szerint 67 évig uralkodott. Ez idő alatt templomok sokasága épült Karnak, Luxor, Abu Szimbel.

Abu Szimbel Az ősi Egyiptom legnagyobb építészeti emléke a templom együttes. II. Ramszesz nem kőből építette, hanem a Nílus völgyének sziklafalába faragtatta a hajdani Núbia területén (ma a szudáni határtól 7 kilométerre). Az asszuáni gát építése és a Nasszer-tó feltöltése miatt a templom együttes víz alá került volna, ezért úgy döntöttek, hogy egy hasonló fekvésű, ámde biztonságos helyre költöztetik át.

II. Ramszesz és felesége Nefertári templomai

Mesterséges sziklafalat emeltek, amely minden tekintetben hasonlít az eredetire.

Ezután több mint ezer darabra szedték szét a templomot, majd az új helyszínen ismét felépítették. A templomok mellett, hogy az uralkodó erejét jelképezték a Közép-Afrikából teveháton érkező arany és más értékek raktárául is szolgáltak.

A fáraó négy, 20 méter magas kolosszusa, amely a bejáratot keretezi, a kelő nappal néz szembe, hogy minden nap új energiát merítsen belőle.

Királyok völgye: noha a fáraók a Nílus keleti partján emelt palotából kormányozták az országot, temetkezési helyüknek a nyugati partot, Amon Ra isten nyughelyét választották, akit a lenyugvó nap testesített meg. I. Thotmesz volt az első, aki Kr. e. 1490 körül ebben a fővárostól távol eső, szűk völgyben temetette el magát, tikos sírját a sziklafal mélyében rejtették el.

Az Újbirodalom fáraói, elődeiktől eltérően, a hatalmas piramisok helyett az eldugott barlangsírokat részesítették előnybe, tartva a sírrablóktól.

A temetkezési kultusz fejlődéséhez hozzájárult, hogy az Újbirodalom kezdetén sikerült megoldani a holttest megőrzését. A balzsamozási eljárás a görög történetíró, Hérodotosz írásaiban maradt meg hitelt érdemlően.

.Az út a kompikötőből a sírokat rejtő alacsony dombokhoz vezet. Történelmi út ez, hiszen erre vontatták szánkóhoz hasonló faszerkezeten pompás sírjaikba a halott fáraókat. Két hatalmas, arccal a Nílus felé forduló, kőből faragott őrsem vigyázza a helyet: két 21 méter magas Memnon kolosszus.

Eredetileg III. Amennophisz templomának bejáratát őrizték, de az nem maradt meg.

A Királyok völgye valójában sziklák közé ékelődő völgyek sokasága, ne gondoljuk tehát, hogy a sírok egymás mellett sorakoznak, különösen azt ne, hogy a fáraók haláluk sorrendjében temetkeztek. Több mint hatvan, k. e. 1400-1100 között épített sírt tártak itt fel, és a régészek szerint a királylisták alapján még ennyi sír vár, megtalálásra.

A legismertebb Tutanhamon fáraó sírja, mely sértetlenül megmaradt. Igaz a sírrablók ide is behatoltak, de idejében meglátták őket. A bejáratit ajtót újból pecséttel zárták le, és 1922-ig a fáraó nyughelye háborítatlan maradt. Hat évi kutató munka után Lord Carnarvon és Howard Carter megtalálta az egyetlen épségben maradt fáraói sírt. Napjainkban, a sírkamrában nem hagytak mást, mint a kristályos mészkőből készült szarkofágot. Az itt fellelt egyedülálló kincseket a kairói Egyiptomi Múzeumba szállították és ott tekinthetők meg.

Szerkezetében, méreteiben Tutanhamon sírja nem hasonlítható a magasabb kort megért, dicső fáraók nyugvóhelyéhez. Ez azzal is magyarázható, hogy nagyon fiatalon, valószínűleg 19 éves korában halt meg, s így nem készült el a sír.

Más sírok jóval többet árulnak el a régi egyiptomi életről, halálról és a túlvilági életről. Nem szólva arról, hogy jóval nagyobbak és díszesebbek.

Az építkezés jellegzetességei, a sziklába vájt kapu, az abból nyíló meredek lejárati, amelynek hossza gyakran meghaladja a 100 métert. A falakat hihetetlenül gazdag, sokszínűre festett domborművek borítják. A legnagyobb helységben áll a szarkofág, melyben a király múmiája nyugodott.

Fényképezni itt sem lehetett, így emlékeinkre hagyatkozhatunk csupán.

XXI: - XXX. dinasztia a Késő Kor: tíz dinasztiajának hét évszázada egészében a hanyatlás korszaka volt. A perzsa birodalom terjeszkedését Egyiptom se tudta megállítani, miután elfoglalták ezt az országot is, a fáraók trónjára ültek.

Philea, szintén a Nasszer-tó vize alá került volna, így a templomot is kövenként szállították át Asszuántól 5 kilométerrel délebbre lévő szigetre.

A szépsége miatt „Egyiptom gyöngyszemének” nevezett templomot Kr. e. a 4. században építették, Ízisz istennő tiszteletére, akinek kultusza itt tartott legtovább, egészen Kr. u. a 4. századig. A görög Római korban is építkeztek itt még, amikor Ízisz kultusza áterjedt a görög és római birodalmak területére, amit többek között a Szombathelyen feltárt római kori Ízisz szentély is bizonyít.

A XXIX. és XXX. dinasztia, az egyiptomi eredetű fáraók uralkodásának utolsó szakasza. Ezután a második perzsakor következett, majd Nagy Sándor legyőzte a perzsákat, és mint felszabadító lépett Egyiptom földjére, Kr. e. 332-ben.

Ettől az évtől szűnt meg Egyiptom önálló története. Az egyiptomi eszmevilág még századokig tovább élt ugyan, de ez után a görög politikai és szellemi élet dominált.

Görög-Római kor:

Egyiptom nem volt ismeretlen az új felszabadító-hódító Nagy Sándor előtt, az országban már több évszázados volt a görög befolyás. Alexandria megalapítása a Földközi-tenger partján Kr.e. 331-ben már előrevetítette Egyiptom kötődését az elkövetkező századokban a mediterrán kultúrához. A görögök megbecsülték Egyiptom hagyományait, uralkodók büszkén és bátran viselték a fáraói címet. Az Egyiptomi vallás tovább élt, újra másolták a régi szövegeket, új templomokat, és palotákat építettek, a régieket felújították.

A makedon fáraók Egyiptoma félig görög volt, félig makedon. Nagy Sándor, többek között Egyiptom fáraója, fiatalon halt meg, s hatalmas birodalma darabokra szakadt. Utódja, Egyiptom uralkodója egyik hadvezére Ptolemaiosz lett, aki I. Szótér néven került a fáraók trónjára. Ettől kezdve Egyiptom, 281 éven keresztül, a Ptolemaiosz-dinasztia uralma alatt élt.

Kom Ombó, vagyis Ombos dombja, a Ptolemaioszok idején lett Dél-Egyiptom központja, korábban csak kis helyőrség tartózkodott itt, mivel stratégiai fekvése kitűnő. Az ősi várost és templomát is belepte a sivatag pora, a 19 század végén kezdtek hozzá a feltárásához.

A Kom Ombó-i templom azért szokatlan, mert két isten tiszteletére emelték. A Nílusban az asszuáni gát megépítése előtt ezrével éltek a krokodilok. Az egyiptomiak erejükért és türelmükért tisztelték őket, ezért Kom Ombót egyrészt a krokodilistennek, Szobeknek, másrészt Hórusznak szentelték. A templom udvarának, csarnokának és szentélyének két bejárata van a két istenség tiszteletére.

A másik különlegessége, hogy mintegy 15 m magas dombról néz le a vízre, s ez nagyon ritka Egyiptomban. Az épület mellett található az a kút, ahol az áradás idején a víz szintjét ellenőrizhették, hiszen a domb alján folyik a Nílus. A víz állása után állapították meg a következő évi adókat.

A kivilágított oszlopcsarnok

Edfui Hórusz templom, amely Egyiptom második legnagyobb temploma, és a legépebben megmaradt egyike, építési ideje hasonló a Kom Ombói templomhoz. Az egész építményt máig épen maradt fal veszi körül.

A legenda szerint a földön az első uralkodó Ozirisz isten volt, ki birodalmát fiára Hóruszra hagyta, s minden királyban, Hórusz ölt testet. A királyi jogcím tehát az isteni eredeten, a vér szerinti leszármazáson alapul. A külső fal maradványain Ptolemaiosz utódait láthatjuk, amint kifejezik tiszteletüket Hórusz iránt.

A szentély, a naosszal

Így nevezték a kőszekrényt, amely a templom legbelső részében, a szentek szentjében az isten szobrát, vagy istenségének jelképét őrizte, tehát az isten lakhelye volt. Az istent, vagy az isteneket, körmenetben a naosban vitték a papok, vagy abban helyezték el, a szent bárkán. A papok naponta háromszor léptek be a szentélybe, reggel felkeltették, felöltöztették az istent, ételt hoztak neki, himnuszokat énekeltek, este visszahelyezték az istenszobrot a naosba. Erről a falon lévő feliratok számolnak be részletesen.

A Kr.e. II. század elején a Karthagó ellen győztes Róma, mint érdekelt nagyhatalom jelent meg a Közel-Keleten.

Kleopátra, az utolsó Ptolemaiosz fáraó először Caesar, majd Antonius kedvese lett és egyesíteni kívánta a római és egyiptomi birodalmat. Amikor Antonius vereséget szenvedett Octavianus római császártól, Kleopátra kígyókkal halálra maratta magát. Ettől kezdve Egyiptom hivatalosan is római tartomány lett. A következő három évszázad az egyiptomi lakosságra csak nyomort és szegénységet hozott. Róma kiszipolyozta a tartományt, amit az éléskamrájának tekintett. A kereszténység térhódításával eltűnt a régi vallás, s vele együtt feledésbe merült a hieroglifírás, amit csak 1822-ben, tízévi kutatómunka után, fejt meg a francia régész, Champollion.

A keresztény Egyiptom

A keresztények megjelölésére ma is használt „kopt” szó az arab megszállás korából származik. Mindössze három évszázadik állt fenn, majd eltűnt a mohamedán terjeszkedésben. E rövid idő alatt kialakult a kopt művészet, melynek az építészetben maradandó alkotásai a kolostorok, közöttük a legismertebb a Szent Katalin ma is működő görög ortodox kolostor a Sínai-félszigeten.

Arabok Egyiptomban

Az arab szó a sivataglakó sémiket jelölte. Damaszkusz, Jeruzsálem után arab kézre került Alexandria is, Szíria és Palesztina után Egyiptom is. 18 év telt el azóta, hogy Mohamed próféta elmenekült Mekkából, attól kezdve számította második utóda, Omar kalifa a mohamedán korszak kezdetét. S mindössze hét év telt el azóta, hogy a korábban egymás ellen harcoló sivatagi arab törzsek támadásba lendültek az Arab-félszigetről (632-től).

Egyiptom elfoglalása után a győztes hadvezér megígérte a népnek, amíg az adót megfizetik, nem lesz bántódásuk. Így is történt. Az ország az arab kalifátus tartománya lett. Az arabok ugyan nem erőltették a mohamedán vallást terjedését, azonban egyre többen fogadták el az Iszlámot, már csak azért is, mert a megtértek mentesültek az adózástól.

Fővárosukká Al-Kahirát (a dicsőséges) tették meg, melyet a nyugati világ Kairóként ismer. A város a következő két évszázadban az iszlám világ kulturális és oktatási központjává fejlődött. A Fatimidák uralmát Szaladin döntötte meg 1169-ben, aki a Szentföldön legyőzte a kereszteseket és megalapította saját dinasztiáját az Ajjubidákét. Ő építtetett erődöt a város védelmére.

Uralmát azonban csakhamar megdöntötték saját török rabszolgákból szervezett testőrei, a mamelukok, akiknek dinasztiája 1251-től 1517-ig uralkodott. Palotákat és mecseteket építettek. És a Khan el-Kalili bazárnak köszönhetően bővítették az egyiptomi kereskedelmet.

Az oszmán uralom

A mamelukok uralmát az oszmán törökök döntötték meg 1517-ben, ez azonban kevés változást hozott az ország mindennapjaiban. A kormányzást egy helyi pasának engedték át, aki a maga tetszése szerint és a mamelukok segítségével intézte az ország ügyeit. Mindennek következtében Egyiptom hanyatlásnak indult különösen az után, hogy a 18. században az Oszmán Birodalom csillaga is lehanyatlott.

1798-ban az ifjú Bonaparte Napóleon Anglia növekvő hatalmának ellensúlyozására megtámadta Egyiptomot, és egy rövid, de döntő ütközet után Franciaország tulajdonává nyilvánította és kormányzó testületet állított fel. Tudósokat és művészeket küldött szerte, hogy kutassák fel a régmúlt kincseit. Maga Napóleon azonban csak rövid ideig maradt Egyiptomban. Az angolflotta támadást indított ellene, és még ugyanabban az évben katasztrofális vereséget mért a franciák tengeri haderejére az abu-kíri ütközetben. Napóleonnak hátra kellett hagynia hadserege nagy részét.

Időközben egy oszmán sereget is küldtek Isztambulból a franciák ellen, egy briliáns tehetségű katona, **Mohamed Ali** vezérletével, aki a franciák visszavonulása után igény nyújtott be az egyiptomi pasa címére. Kérésének a török szultán helyt adott, és elismerte alkirálynak. Amikor Mohamed Ali 1811-ben bevonult Kairóba, nagy lakomát rendezett, melyre meghívta az összes befolyásos mamelukot. A lakoma kellős közepén valamennyit lemészárolták, véget vetve a mamelukok egyiptomi uralmának.

Mohamed Ali hozzálátott hadserege és a flotta modernizálásához, továbbá a mezőgazdaság és kereskedelem korszerűsítéséhez. Kairó határát erősen kitölték az új építkezések. Egyiptom új ura gazdag és hatalmas lett.

Mohamed Ali által épített mecset, és udvarán a mosakodó kút

Kétszer is üzent háborút saját uralkodójának, és majdnem meg is verte a számbeli fölényben lévő, de szervezetlen oszmán hadsereget. Isztambul kénytelen volt autonómiát adni Egyiptomnak, és kimondta a pasa címének (melyet később „khedivére” változtattak) az öröklését.

Mohamed Ali sírja a mecsetben

Mohamed Ali utódaiból azonban hiányzott elődjük tehetsége, s hatalmukat aláásta a korrupció és a felelőtlenység. A Szezi-csatorna megépítését Mohamed Ali fia, Ismail khedive határozta el. A vállalkozást lelkiismeretlen babkárok finanszírozták, és amikor a khedive nyakába szakadt az irdatlan adósság, kénytelen volt átengedni európai tanácsadónak a kulcsfontosságú intézmények felügyeletét. Az angolok nemsokára megszerezték a hatalmat az egyiptomi politikában és kereskedelemben.

XX. század

A világháborúk idején Egyiptom angliai befolyás alá került. Az angolok semmiféle látszatra nem adva használták ki céljaik érdekében az országot. Királyságot hoztak létre, de a lakosságot hatalmas nyomorba döntötték azáltal, hogy éhbérért dolgoztatták őket. A javakat pedig kimenekítették az országból.

1952. július 23-án A Nasszer alezredes vezette Szabad Tisztek, átvették a hatalmat, s három nappal később Faruk király, Mohamed Ali utolsó leszármazottja az alexandriai kikötőből száműzetésbe hajózott.

Egy évvel a forradalom győzelme után eltörölték a monarchiát, s Egyiptomot köztársasággá kiáltották ki. Nasszer elnök megszüntette a külföldi érdekeltségeket, majd 1956-ben államosította a Szezi-csatornát, és megépíteti az Asszuáni gátat.

2000 szovjet mérnök jött ide, hogy segítse az évente megisméltendő árvíz megfékezését célzó nagyszabású terv megvalósítását, egyúttal áramot szolgáltatva a fejlődő iparnak.

Az erőmű 1972-ben lett kész, és mindkét célt elérte, ugyanakkor csökkent a talaj termékenysége, mert megfosztották az árvízzel kisodródó termékeny iszaprétegtől. A tó több mint 500 kilométer hosszú.

A következő elnök, Anvar Szadat, háborút kezdett Izraellel, az ország elveszítette a Sínai-félszigetet, majd béketárgyalásokat folytatott Izraellel, ezért Nobel-békedíjjal tüntették ki. Az elnöknek a béke érdekében kifejtett újabb erőfeszítései belső ellenállásba ütköztek, ezért 1981-ben Anvar Szadat ellen merénylet követtek el, ahol életét vesztette.

A következő elnök, Hoszni Mubarak folytatta a béketárgyalásokat, mellyel kiváltotta a világ elismerését, ugyanakkor számos ellenséget szerzett az egyiptomi szélsőségesek körében. Ez időben történt a több halálos áldozatot követelő turisták elleni merénylet. A turistaipar az óta sem tért magához egészen, amit csak tetézt a 2001-es New York-i arab terrorista merénylet, a két toronyépület felrobbantása.

A MAI EGYIPTOM

Az ókori és a mai ország között inkább csak a közös terület alkot kapcsot, mert a lakosság, az államszervezet és egyéb jellemzők alapján igazából nem mondhatjuk a mai Egyiptomot az ókori birodalom örökösének.

1981 óta rendkívüli állapot van az országban.

Hivatalos nyelve az arab, de beszélnek angolul és franciául.

Népességét 74 millió fölére becsülik (2005). Az ország fele írástudatlan.

A lakosság 90%-a iszlám vallású, 10%-a keresztény kopt.

Gazdaságának fő ágai a mezőgazdaság, ahol a fő terület a csemegeszőlő termesztés, a kőolaj import és a turizmus.

Közlekedésében kiemelkedik a repülőterek száma: 71 és a kikötők száma: 9.

Az egyetlen iszlám ország, ahol megünneplik a húsvétot.

Kairó, Egyiptom fővárosa, Afrika legnagyobb települése, lakóinak számát 20 millió felettire becsülik. Kulturális, oktatási és kereskedelmi központ.

Az arab országok közül csak itt található operaház.

Iszlám egyeteme a legrégebb, 970 körül alapult. A Kopt Ortodox Egyház 50 millió hívőjének vezetője pedig az alexandriai pátriárka.

A városon keresztül többször átbuszoztunk, de nem vettünk részt gyalogos városnézésben. Amit láttunk, és fényképeztünk az a járművünk ablakából történt. Hallottunk a szemetes, befejezetlen házak és rendezetlen utcák képéről, de a valóság megdöbentett mindenkit. A fővárost a fény és árnyék jellemzi, ráadásul hatalmas területen. A fény:

A Nílus Kairónál két ágra szakad és a Gezíra-szigetet öleli körül, villanegyedek, sportlétesítmények, az opera épülete és a város legmagasabb tornya található itt.

A Nílus a világ leghosszabb folyója Egyiptomon úgy folyik keresztül, hogy egyetlen mellékfolyó sem táplálja, s az erős párolgás és elszivárgás miatt rengeteg vizet veszít. Ennek ellenére hatalmas folyamként éri el a Földközi-tengert. Egyiptom éppúgy nem létezne ma sem a Nílus nélkül, ahogyan nem létezhetett volna az ősi időkben.

Az Egyiptomi Régészeti Múzeum megalapítása Auguste Mariette francia egyiptológus nevéhez fűződik. Célja az volt, hogy megállítsa a múkincsek nyugati múzeumokba áramlását. Mára a világ legnagyobb régiséggyűjteményévé fejlődött, amely az ősi Egyiptom páratlan kincseit őrzi.

A leghíresebb kincsek a Tutanhamon sírjában talált tárgyak.

A külföldiek számára megteremtik a kényelmet, a teljes komfortot a tökéletes és gyors ellátást. Ezen felül ezek a szállodák szépek, tiszták és látványosak.

A Hotel Oázis két személyes lakrészei, és étterme esti kivilágításban

Amikor naponta kétszer átbuszoztuk a fővárost, megpillanthattuk a szegényebb emberek házeit és lakókörzetüket. Az igénytelenség, a szeméthegek, a befejezetlen épületek megdöbbenettek, pedig olvastunk ezekről a dolgokról. A csatornák, amikből öntözik a földjeiket és termelik többek között a zöldségféléket, hihetetlenül koszosak és minden fajta, oda nem való anyag lebeg a vízen. S ebben horgásznak és ennek a vízből locsolt termékeket eszik. Ezt az ő szervezetük már megszokta, de a külföldieknek különleges rendszabályokat kell betartani, ha egészségesen szeretnének onnét hazatérni.

Házaik tetején gyűjtenek mindenféle lim-lomot, a tetőrész ráadásul befejezetlen, vasrudak erdeje meredezik az ég felé. Az újabban felhúzott lakótelepek házai többségükben lakatlanok, ablakaik bedeszkázottak. Idegenvezetőnk szerint olyan szegény a lakosság, hogy nincs pénzük a lakás megvételére.

Ahogy távolodunk a fővárostól, egyre porosabbak, zsúfoltabbak, kopottabbak az épületek. A házak szorosan egymás mellé épülnek, tenyérynyi udvarral.

Az árnyékos oldal

Befejezetlen házak, szemetes tetők

Közlekedés a kisvárosban

Európai szemnek szokatlan

Gyógyszertár, belül is ilyen kopott

Öntöző csatorna szeméttelpe

Fazekas üzem több száz méteren át

Közlekedtünk mindenféle járművön

Négyszer ültünk repülőre

A Níluson motor csónakáztunk

Az esznai zsilip

Beúszunk a zsilip kamrába

Úszó szállodánk

Hajónk időnként kikötött a fő látványosságok mellett és mi itt partra szálltunk.

A fedélzeten

Tevegelés a sivatagban

Konflissal mentünk a templomhoz

Egész napos jeep szafari a sivatagban a vállalkozóbb, bátrabbak számára

A sivatagban a kis buszok hajmeresztő módon száguldoztak, út se kellett nekik

Vásárlás a kötelező program része volt, persze azok számára, akik akartak

A szőnyegszövő üzemben a gyerekmunka kiváltságnak számít

Parfüm illat kóstoló és vásárlás

Papírusz készítésének módja és vásár

Alabástrom bolt, Puskás zászlóval

Gyapotból készült ruhaneműk

A Vörös-tenger partjának legjelentősebb városa **Hurghada**. Miután megépült a repülőtere, minden európai országból özönlenni kezdtek a turisták. A tengeri szellő, a szállodákkal és éttermekkel szegélyezett homokstrandok pihentető napokat kínálnak. A partot csak az 1970-es években kezdték fejleszteni, de ma már szinte egymásba érnek az üdülő komplexumok.

Szállodánk tenger felé néző oldala

A szálloda kertje és strandja

A Vörös-tenger égszín kékje

Februári strandolás és napozás

Hurghada fő utcája nappal

Hurghada éjszakai fényei

Szórakoztunk, mókáztunk és élveztük a luxust, a kényelmet és pihenést.

Azt a közösséget, amelyiket meglátogattunk, egy írástudó férfi vezette és a turisták miatt nem vándorolnak. A 30 fős csapatban senki más nem tud írni. A férfiak járnak bevásárolni a városba. A nők ki se mozdulnak a homoktengerből, ott születnek és ott halnak meg. A sivatagban lakó beduinok állattenyésztéssel foglalkoznak. Egyiptom területének 97 %-a sivatag.

A csapat tagjai: Állnak, Takács Jenő, Dömötör József, Pálcáné Soltész Mária, Sajbán Józsefné, Fürj Mihályné, Fürj Mihály, Gombár Lászlóné, Kulcsár János, Matiszkóné Papp Margit, Guggolnak, Gombár Zoltán, Gebei Szonja, Kiskun Magda, Dallos Mária, Szögeczki Ildikó dr.

Fotók: Dallos Mária, Gombár Lászlóné, Kiskun Magda, Kulcsár János, Matiszkóné Papp Margit

Az utazás ideje: 2010. 02. 23-03. 05.

Összeállította: Kiskun Magda